

ОСОБИСТЕ ДОРУЧЕННЯ

Його Преосвященство
GARLAND F. BYERS, JR., J.D., D.D.

Єпископ для народів за апостольським дорученням

Кесарія Филипова, де Петро визнав Ісуса Христом, де наш Господь дав Своїм ученикам ключі Царства Небесного і де Він уперше покликав Своїх учеників узяти свій хрест і йти за Ним. Матвія 16:13–24 (переклад Куліша).

Фотографія: American Colony Photo Department, 1898–1914 pp. Library of Congress, G. Eric and Edith Matson Photograph Collection (супільне надбання).

«...Коли хто хоче за мною йти, нехай одречеть ся себе, й бере хрест свій що-дня, та й іде слідом за мною.»

Луки 9:23 (переклад Куліша)

Церкви й окремі єпископи, так само як і світські організації, часто викладають те, що світ називає «заявою про місію». Я вважаю цю практику і змістовною, і корисною. Однак у служінні, як я вважаю, доречніше називати її заявою про особисте доручення. Поширення Євангелія і справа Царства Небесного дуже відрізняються від того, що відбувається в комерційному підприємстві чи навіть у неприбутковій організації світського світу. Хоча ми в Церкві й переймаємо деякі світські звичаї задля зручності, дещо має бути відокремлене і тому бути святим.

Тепер я викладу те, що вважаю своїм власним покликанням у служінні нашому Господу Ісусу Христу.

Перш ніж узятися до цього, я заявляю ясно, сміливо й без жодних застережень, що вірую в Ісуса Христа, Єдинородного Сина Бога Отця, що на небесах,¹ і в Святого Духа, Якого Ісус Христос послав нам, вознісшись праворуч Бога.² Я належу Ісусу. Він — Господь мого життя. Він — мій Учитель, і Йому одному я служу.³ Я зрікаюся сатани і всіх діл його⁴ і віддаю славу, честь і хвалу Всевишньому Богові через Його Сина, нашого Господа Ісуса Христа.⁵

ЗАЯВА ПРО ОСОБИСТЕ ДОРУЧЕННЯ

До Церкви, Тіла Христового, у розсіянні⁶ серед десяти царств⁷:

1. Я — єпископ в апостольському наступництві, висвячений через покладання рук⁸ у документально засвідчених і неперервних лініях, від єпископа до єпископа,⁹ що сягають чотирьох із первісних дванадцяти апостолів, апостола Павла і п'ятьох із сімдесяти апостолів, особисто посланих нашим Господом і Спасителем Ісусом Христом;¹⁰ кожна з цих ліній відкрито для загального ознайомлення на цьому сайті.

2. Окрім того що я несу єпископське служіння в Церкві Ісуса Христа,¹¹ я покликаний і помазаний як Книжник Царства Небесного, про якого Ісус говорив у Писанні.¹² Моє особливе покликання — писати віровчення для вірних християн, а не пасти громаду і не займатися іншими видами служіння: ці помазання мають інші.¹³
3. Виконуючи єпископське служіння, я здійснюю владу ключів, як цю владу дав наш Господь Своїм апостолам та їхнім наступникам.¹⁴
4. Я навчаю істинного вчення, переданого Ісусом Христом, нашим Господом і Спасителем,¹⁵ — вчення, яке впродовж віків хибно перекладали, розбавляли, перекручували,¹⁶ робили предметом симонії¹⁷ й обертали на зброю, що слугувала виправданням, щоб красти, убивати й губити.¹⁸
5. Я виправляю хибне вчення, де б воно не траплялося, в час і не в час,¹⁹ і зберігаю вірність одному лише Ісусу Христу, Цареві царів.²⁰
6. Я розпізнаю лжепророків, лжеапостолів і лжеучителів²¹ і протистою їхнім хибним ученням, докоряючи їм нещадно, щоб вони були здорові у вірі.²²
7. Як єпископ і Книжник Царства, я вживаю Слово Боже на зруйнування твердинь ворога,²³ з яких деякі прикидаються ділами ангела світла,²⁴ зводячи багатьох.²⁵
8. Я поширюю Слово Боже серед усіх народів, як того вимагає ясний наказ нашого Господа Ісуса.²⁶
9. Я не служу жодній деномінації й не обстоюю жодної; я служу єдиній Церкві Ісуса Христа з ученням, даним спочатку,²⁷ приймаючи ті вчення й перекази, що згідні з Його Словом,²⁸ і відкидаючи вчення, створені людьми, як науки бісівські.²⁹
10. Я закликаю до християнської єдності в Тілі Христовому і працюю задля неї,³⁰ щоб ми могли встояти у страшному горі, яке настане³¹ за днів десяти царств³² і царювання антихриста.³³
11. Я не проповідую вам жодного нового благовістя, пам'ятаючи цілковито слова Павла: «Та, коли б і ми або ангел з неба проповідував вам більш того, що ми проповідували

вам, нехай буде анатема. Як перше рекли ми, так і тепер глаголю: коли хто благовіствує вам більш того, що ви прийняли, нехай буде анатема.»³⁴

12. Я звертаюся до народів як єпископ, присвячений на служіння Христу,³⁵ не зважаючи на межі деномінацій, бо їх не було за часів Христа,³⁶ і їх створено для впорядкованого управління Церквою.³⁷ Оскільки я несу єпископське служіння і не належу до жодної деномінації, я тримаюся первісного доручення Христа — благовістити народам,³⁸ щоб усі прийшли до розуміння правди і щоб правда визволила їх.³⁹

КІНЦЕВІ ПРИМІТКИ

Святе Письмо цитується за перекладом Куліша (1905). Слова Христа разом із їхніми лапками виділено червоним. ANF = Ante-Nicene Fathers («Доникейські отці»); NPNF2 = Nicene and Post-Nicene Fathers, Second Series («Нікейські та післянікейські отці», друга серія); Easton = B. S. Easton, The Apostolic Tradition of Hippolytus (1934).

1 Івана 3:16 (переклад Куліша) «Так бо полюбив Бог світ, що Сина свого єдинородного дав, щоб кожен, віруючий в Него, не погіб, а мав життя вічне.» Івана 1:14 (переклад Куліша) «І Слово тілом стало ся, і пробувало між нами (й бачили ми славу Його, славу, яко Єдинородного від Отця), повне благодати і правди.» Івана 1:18 (переклад Куліша) «Бога ніхто не бачив ніколи; єдинородний Син, що в лоні Отця, той вияснив.» 1 Івана 4:9 (переклад Куліша) «У сьому явилась любов Божа в нас, що Бог Сина свого єдинородного у світ післав, щоб ми жили через Него.»

2 Івана 16:7 (переклад Куліша) «Тільки ж я правду глаголю вам: **лучше вам, щоб я пійшов; як бо не пійду, Утішитель не прийде до вас; як же пійду, пришлю Його до вас.**» Івана 14:26 (переклад Куліша) «Утішитель же, Дух святий, котрого пішле Отець в ім'я моє, Той научить вас усього, й пригадає вам усе, що я глаголав вам.» Івана 15:26 (переклад Куліша) «**Як же прийде Утішитель, що я пішлю вам од Отця, Дух правди, що від Отця виходить, Той свідкувати ме про мене.**» Марка 16:19 (переклад Куліша) «Господь же, після того, як промовив до них, возніс ся на небо, й сів по правиці в Бога.» Дії 1:9 (переклад Куліша) «І, се промовивши, як дивились вони, знявсь угору, і хмара взяла Його від очей їх.» Дії 2:33 (переклад Куліша) «Правицею ж Божою вознісшись і обітування святаго Духа прийнявши від Отця, злив се, що ви тепер бачите і чуєте.» Євреїв 1:3 (переклад Куліша) «Сей, будучи сяєвом слави і образом особи Його, і двигаючи все словом сили своєї, зробивши собою очищення гріхів наших, осівсь по правиці величчя на вишинах,»

3 Матвія 4:10 (переклад Куліша) «...Господу Богу твоєму кланяти меш ся, і Йому одному служити меш.» Івана 13:13 (переклад Куліша) «**Ви звете мене Учителем і Господом, і добре кажете, се бо я.**» Матвія 6:24 (переклад Куліша) «**Ніхто не може служити двом панам, бо, або одного ненавидіти ме, а другого любити ме;**

або до одного прихилить ся, а другим гордувати ме. Не можете Богу служити й мамоні.» Римлян 14:8 (переклад Куліша) «Бо коли живемо, Господеві живемо; й коли вмираємо, Господеві вмираємо; то, чи живемо, чи вмираємо, ми Господні.» 1 Коринтян 6:19–20 (переклад Куліша) «Хиба не знаєте, що тіло ваше храм Духа сьвятого, що (живе) в вас, котрого маєте від Бога, і ви не свої? Ви бо куплені ціною; тим прославляйте Бога в тілі вашому і в душі вашому; вони Божі.» *Мучеництво Полікарпа* 9 (ANF 1): «Вісімдесят шість років я служу Йому, і Він ніколи не заподіяв мені жодної кривди: як же можу я зневажити мого Царя і мого Спасителя?» (переклад з англійського тексту ANF 1)

4 1 Івана 3:8 (переклад Куліша) «...На се явив ся Син Божий, щоб зруйновати діла диявола.» Якова 4:7 (переклад Куліша) «Коріте ся ж оце Богу, противте ся ж дияволіві, то й утіче од вас.» Ефесян 6:11 (переклад Куліша) «Одягніть ся у всю зброю Божу, щоб змогли ви стояти проти хитрощів диявольських.» Іполит, *Апостольське передання* 21 (Easton): «Зрікаюся тебе, сатано, і всіх слуг твоїх, і всіх діл твоїх». (переклад з англійського тексту Easton) Тертуліан, *De Spectaculis* 4 (ANF 3): «ми прилюдно свідчимо, що зреклися диявола, його пишноти і його ангелів». (переклад з англійського тексту ANF 3) Кирило Єрусалимський, *Огласительне повчання* 19 (Тайноводче 1), 4–8 (NPNF2 7): «...тобі велять сказати, простягнувши руку до нього, ніби він присутній: „Зрікаюся тебе, сатано“. ... Потім у другому реченні тебе навчають сказати: „і всіх діл твоїх“». (переклад з англійського тексту NPNF2 7)

5 Об'явлення 5:13 (переклад Куліша) «...Сидячому на престолі і Агнцеві благословенне, і честь, і слава і держава по вічні віки.» 1 Тимофія 1:17 (переклад Куліша) «Цареві ж вічному нетлінному, невидимому, єдиному премудрому Богу честь і слава на віки вічні. Амінь.» Юди 25 (переклад Куліша) «єдиному премудрому Богу, Спасителю нашому, слава і величчє, держава і власть, тепер і по всі віки. Амінь.» Римлян 16:27 (переклад Куліша) «єдиному премудрому Богові, через Ісуса Христа, котрому слава на віки. Амінь.» «Всевишній Бог»: Буття 14:18–20 (переклад Куліша) «А Мелхизедек, царь Салемський, виніс хліб і вино; був же він сьвященник Бога вишнього. І благословив його, і рече: Благословен ти, Авраме, від всевишнього Бога, Владики неба і землі! І благословен Бог всевишній, що подав тобі у руки воротів твоїх запеклих! Аврам дав йому десятую часть із всього.» Марка 5:7 (переклад Куліша) «і, закричавши голосом великим, каже: Що мені й Тобі, Ісусе, Сину Бога Вишнього? Заклинаю Тебе Богом, не муч мене.» Луки 8:28 (переклад Куліша) «Побачивши ж Ісуса і закричавши, припав до Него, й голосом великим промовив: Що мені і Тобі, Ісусе, Сину Бога Вишнього? благаю Тебе, щоб мене не мучив.» Дії 16:17 (переклад Куліша) «Ся, йдучи слідом за Павлом та за нами, покликувала, кажучи: Сі люде — слуги Вишнього Бога, що звіщають нам дорогу спасення.»

6 Якова 1:1 (переклад Куліша) «...дванадцяти родам, що розсіяні: Витайте.» 1 Петра 1:1 (переклад Куліша) «...вибраним захожанам розсіяння по Понту, Галатії, Кападокиї, Азії і Витинії...» Івана 11:52 (переклад Куліша) «...щоб і діти Божі розсипані зібрати в одно.» Івана 10:16 (переклад Куліша) «І інші вівці маю, що не сієї кошари; і тих я мушу привести, й голос мій почують, і буде одно стадо, й один пастир.» Дії 8:4 (переклад Куліша) «Которі ж порозсипались, ходили, благовіствуючи слово.»

7 Даниїла 2:41–44 (переклад Куліша) «А що ти бачив ноги й палці на ногах в одній часті з ганчарського черепа, а в одній часті з заліза, то царство буде розділене, й у ньому буде лиш трохи кріпкості заліза, як се ти

бачив залізо, змішане з ганчарською глиною. І як палці на ногах були в часті з заліза, а в часті з черепа, так і царство буде по часті міцне, а по часті крихке. А що ти бачив залізо, змішане з ганчарською глиною, то се значиться, що вони змішаються через насінне людське, але не зіллються обопільно, як залізо не зливається з глиною. А по часах тих царств здвигне Бог небесний царство, котре повіки не розпадеться, та й се царство не перейде до другого народу; воно повалить і поторощить усі царства, а само стояти ме по віки вічні,» Даниїла 7:7 (переклад Куліша) «Після сього бачив я в тих ночніх видивах, аж ось — звів четвертий, препоганий і страшний, а вельми дужий; в нього — здорові залізні зуби; він пожерає й торощить, а останки топче ногами; він не був похожий на всі переднійші звірі й мав десять рогів.» Даниїла 7:20 (переклад Куліша) «Та про десять рогів, що були в нього на голові, й про другого, що був виріс, а перед котрим випали тоті три, — про той самий ріг, що в нього були очі й уста, говоривши гордовито, й що видавався більшим від инчих.» Даниїла 7:24 (переклад Куліша) «А десять рогів значать, що з сього царства повстане десять царів...» Об'явлення 12:3 (переклад Куліша) «І явилась друга ознака на небі; і ось, змії великий, червоний як огонь, у котрого голов сім і десять рогів, а на головах його сім корон.» Об'явлення 13:1 (переклад Куліша) «І став я на піску морському, і бачив звіра, що виходив з моря, в котрого сім голов і десять рогів; а на рогах його десять корон, а на головах його імена богохульні.» Об'явлення 17:3 (переклад Куліша) «І повів мене духом у пустиню. І я бачив жінку, що сиділа на звірі кармазиновому, повному імен хули, в котрого сім голов і десять рогів.» Об'явлення 17:7 (переклад Куліша) «І рече мені ангел: Длячого дивуєш ся? Я тобі скажу тайну жінки, і звіра, що носить її, у котрого сім голов і десять рогів:» Об'явлення 17:12 (переклад Куліша) «А десять рогів, що бачив їх, се десять царів, котрі ще не прийняли царства, тільки приймуть владу як царі, однієї години з звіром.» Об'явлення 17:13 (переклад Куліша) «Ті мають одну думку і силу, і владу свою звірові передадуть.» Об'явлення 17:16–17 (переклад Куліша) «А десять рогів, що ти бачив на звірові, ті зненавидять блудницю, і спустошать її, і обнажать, і тіло її з'їдять, і спалять її в огні. Бог бо дав у серця їх, щоб чинили волю Його, і чинили однодушно, і дали царство своє звірові, доки не сповняться слова Божі.» Іриней, *Проти єресей* V.26.1 (ANF 1): «десять царів, які тоді постануть і між якими буде поділена імперія, що нині панує [над землею]». (переклад з англійського тексту ANF 1) Іполит, *Про Христа і антихриста* 25, 27–28 (ANF 5): «десять рогів четвертого звіра розподілені на десять царств». (переклад з англійського тексту ANF 5) Лактанцій, *Божественні настанови* VII.16 (ANF 7): «доки одночасно не постануть десять царів, які поділять світ не для того, щоб ним правити, а щоб його поглинути». (переклад з англійського тексту ANF 7) *Послання Варнави* 4 (ANF 1): «Десять царств царюватимуть на землі, і після них постане малий цар, який упокорить разом трьох із царів». (переклад з англійського тексту ANF 1)

8 1 Тимофія 4:14 (переклад Куліша) «Не занедбай твого дарування, котре дано тобі пророцтвом, з положенням рук сьвященства.» 2 Тимофія 1:6 (переклад Куліша) «З сієї ж причини нагадую тобі, щоб ти під'огрівав дар Божий, що маєш у собі через положення рук моїх.» 1 Тимофія 5:22 (переклад Куліша) «Рук скоро не клади ні на кого, ані приставай до чужих гріхів; себе чистим держи.» Дії 6:6 (переклад Куліша) «котрих поставили перед апостолами, і помолившись положили вони руки на них.» Дії 13:3 (переклад Куліша) «Тоді вони, попостивши та помолившись і положивши руки на них, відпустили їх.» Дії 14:23 (переклад Куліша) «Рукоположивши ж їм пресвітерів по церквах і помолившись з постом, передали їх Господеві, в котрого увірували.» Тита 1:5 (переклад Куліша) «...настановив по всіх городах пресвітерів, як я

тобі повелів...» Іполит, *Апостольське передання* 2 (Easton): «єпископи покладуть на нього руки, а пресвітерство стоятиме поруч у мовчанні». (переклад з англійського тексту Easton)

9 1 Послання Климента 42 (ANF 1): «вони поставляли первістків [своїх трудів], спершу випробувавши їх Духом, єпископами й дияконами для тих, хто згодом увірує». (переклад з англійського тексту ANF 1) 1 Послання Климента 44: «вони поставили вже згаданих [служителів], а потім дали настанову, щоб, коли ті упокояться, їхнє служіння перейняли інші випробувані мужі». (переклад з англійського тексту ANF 1) Іриней, *Проти єресей* III.3.1 (ANF 1): «ми можемо перелічити тих, кого апостоли поставили єпископами в Церквах, і [показати] наступництво цих мужів аж до наших часів». (переклад з англійського тексту ANF 1) III.3.3: «Отже, блаженні апостоли, заснувавши й збудувавши Церкву, доручили єпископське служіння Линові». (переклад з англійського тексту ANF 1) Тертулліан, *Про прескрипцію проти єретиків* 32 (ANF 3): «нехай розгорнуть список своїх єпископів, що йде належним наступництвом від початку». (переклад з англійського тексту ANF 3) Євсей, *Церковна історія* III.4 (Лин) (NPNF2 1): «...Лин, якого він згадує в Другому посланні до Тимофія як свого супутника в Римі, був наступником Петра в єпископстві тамтешньої церкви, як уже було показано». (переклад з англійського тексту NPNF2 1) III.22 (Євод): «У цей час Ігнатій був відомий як другий єпископ Антіохії, а першим був Євод». (переклад з англійського тексту NPNF2 1) III.36 (Ігнатій): «...Ігнатій, обраний єпископом Антіохії, другим за наступництвом після Петра, слава якого й досі шанується дуже багатьма». (переклад з англійського тексту NPNF2 1) Кипріан, *Послання* 26.1 (ANF 5; Oxford 33): «Церква заснована на єпископах, і кожна дія Церкви керується цими самими предстоятелями». (переклад з англійського тексту ANF 5)

10 Матвія 10:1–4 (переклад Куліша) «І, прикликавши дванайцять учеників своїх, дав їм владу над нечистими духами, щоб виганяли їх, і сціляли всяку болість і всяку неміч. На ймя ж дванайцять апостолів були: первий Симон, що прозвано Петром, та Андрій брат його; Яков Заведеїв, та Йоан брат його; Филип, та Вартоломей; Тома, та Маттей митник; Яков Алфеїв, та Леввій, на прізвище Тадей; Симон Хананець, та Юда Іскаріотський, що й зрадив Його.» Луки 6:13 (переклад Куліша) «А, як настав день, покликав учеників своїх; і, вибравши з них дванайцятьох, котрих і апостолами назвав:» (Дванадцять). Галатів 1:1 (переклад Куліша) «Павел апостол (не від людей і не через чоловіка, а через Ісуса Христа й Бога Отця, що воскресив Його з мертвих),» Дії 9:15 (переклад Куліша) «Рече ж до него Господь: **Иди, бо сей у мене вибрана посудина, щоб нести ймя моє перед поган, і царів і синів Ізраїлевих:**» Галатів 2:9 (переклад Куліша) «і, пізнавши благодать, дану мені, Яков, та Кифа, та Йоан, що здавали ся стовпами, дали правиці мені та Варнаві на товаришування, щоб ми (були) для поган, а вони для обрізання;» (Павло). Луки 10:1 (переклад Куліша) «Після ж сього настановив Господь і других сімдесять, та й послав їх по двоє перед лицем своїм у кожний город і місце, куди мав сам йти.» Луки 10:16 (переклад Куліша) «**Хто слухає вас, мене слухає; а хто гордує вами, мною гордує; хто ж мною гордує, гордує Пославшим мене.**» Євсей, *Церковна історія* I.12 (NPNF2 1), про Сімдесятьох: «Кажуть, що й Тадей був одним із них...» (переклад з англійського тексту NPNF2 1)

11 1 Тимофія 3:1 (переклад Куліша) «Вірне слово: коли хто єпископства хоче, доброго діла бажає.» 1 Тимофія 3:2–7 (переклад Куліша) «Треба ж єпископу бути непорочним, однієї жінки чоловіком, тверезим, ціломудрим, чесним, гостинним, навчаючим, не п'яницею, не до бійки, не до здирства, а тихим, несварливим, не сріболобцем, своїм домом щоб добре правив, дітей держав у слухняності з усякою

повагою; (Коли бо хто своїм домом не вміє правити, то як йому про церкву Божу дбати?) не новохрищеним, щоб розгордившись не впав у суд диявольський. Треба ж йому і свідкування добре мати від осторонніх, щоб не впав у ганьбу та в тенета диявольські.» Тита 1:7–9 (переклад Куліша) «Треба бо єпископу без пороку бути, яко Божому доморядникові, щоб не собі годив, не був гнівливий, не паниця, не сварливий, не жадний поганого надбання, а був гостинний, любив добре, (у всьому) мірний, праведний, преподобний, вдержливий, щоб державсь вірного слова по науці, щоб умів і напам'ятовувати здоровою наукою і докоряти противних.» Дії 20:28 (переклад Куліша) «Тим достерегайте себе і все стадо, в котрому вас Дух святий настановив єпископами, щоб пасти церкву Божу, котру придбав кров'ю своєю.» Филип'ян 1:1 (переклад Куліша) «Павел та Тимотей, слуги Ісуса Христа, до всіх святих у Христі Ісусі, що в Филипах, з єпископами і дияконами:» 1 Петра 5:1–4 (переклад Куліша) «Старших між вами молю, яко товариш-старший і свідок страдання Христового, і спільник слави, що має відкритись: пасіте стадо Боже, що у вас, доглядаючи не по неволі, ані для поганой користі, а з доброго серця; ані пануйте над народом, а взором будьте стада; і як явить ся Пастир-Начальник, приймете невянучий слави вінець.» Ігнатій, *До ефесян* 6 (ANF 1): «на єпископа ми повинні дивитися, як на Самого Господа». (переклад з англійського тексту ANF 1) *До магнезійців* 6: «ваш єпископ головує на місці Бога, а ваші пресвітери — на місці зібрання апостолів». (переклад з англійського тексту ANF 1) *До траллійців* 3: «Так само нехай усі шанують дияконів як установлення Ісуса Христа, а єпископа — як Ісуса Христа, Який є Сином Отця, а пресвітерів — як синедріон Божий і зібрання апостолів. Без них немає Церкви». (переклад з англійського тексту ANF 1) *До смирян* 8: «Де з'явиться єпископ, там нехай буде й множество [народу]; так само як де Ісус Христос, там і Кафолічна Церква». (переклад з англійського тексту ANF 1)

12 Матвія 13:52 (переклад Куліша) «Він же рече їм: **Тим же то кожен письменник, навчений про царство небесне, подібен чоловікові господареві, що виносить із свого скарбу нове й старе.**» Матвія 23:34 (переклад Куліша) «**Тим же то ось я посилаю до вас пророків, і мудрців, і письменників...**» Ездри 7:6 (переклад Куліша) «Сей Ездра вийшов з Вавилону. Він був письменник, тямущий в законі Мойсейовому, що його дав Господь, Бог Ізраїлів. І дав йому царь усе, чого він забажав, бо рука Господа, Бога його, була над ним.» Ездри 7:10 (переклад Куліша) «Бо Ездра звернув серце своє на те, щоб виучувати закон Господній і виконувати його, й навчати в Ізраїлі закону й правди.» Авакума 2:2 (переклад Куліша) «І відказав мені Господь і промовив: Спиши видиво, а напиши його виразно на таблиці, щоб, хто буде читати, прочитав легко;» Єремії 30:2 (переклад Куліша) «Так говорить Господь, Бог Ізраїлів: Посписуй собі в книзі всі слова, які я казав тобі:» Об'явлення 1:11 (переклад Куліша) «**Я Альфа і Омега, Первий і Останній; і що бачиш, напиши в книгу; і пішли церквам, що в Азії: в Ефез, і в Смирну, і в Пергам, і в Тиятир, і в Сарди, і в Філадельфію, і в Лаодикию.**» Об'явлення 1:19 (переклад Куліша) «**Напиши, що бачив еси, і що єсть, і що має бути після сього;**»

13 Ефесян 4:11 (переклад Куліша) «І Він настановив інших апостолами, а інших пророками, а інших благовістниками, а інших пастирями та учителями,» Римлян 12:4–8 (переклад Куліша) «Бо яко ж в одному тілі маємо многі члени, усі ж члени мають не одно діло, так многі ми — одно тіло в Христі, по одному ж, один другому члени. Маючи ж дарування по даній нам благодаті неоднакі: чи то пророцтво (то й пророкуймо) по мірі віри; чи то служення (пильнуймо) в служенню; чи то навчає хто — в ученню; чи то

напоминає хто — в напаминанню; хто дає, (давай) у простоті; хто старшинує, (старшинуй) з пильністю; хто милосердує, (милосердуй) з радістю.» 1 Коринтян 12:4–11 (переклад Куліша) «Між даруваннями є різниця, Дух же той самий. І різниця між служеннями, а той самий Господь. І різниця між роботами, один же Бог, що робить усе у всіх. Кожному ж дається явлення Духа на користь. Тому бо Духом дається слово премудрости, другому слово знання тим же Духом; іншому ж віра тим же Духом; іншому ж дарування сцілення тим же Духом; іншому ж роблення чудес; іншому ж пророкування; іншому розпізнавання духів; іншому ж усякі мови; іншому виклади мов (язиків). Все ж се дійствує один і той же Дух, уділяючи кожному, яко ж хоче.» 1 Коринтян 12:28–29 (переклад Куліша) «І інших поставив Бог у церкві найперш апостолів, вдруге пророків, втретє учителів, потім сили, а там даровання, сцілення, помагання, порядкування, всякі мови. Хиба всі апостоли? хиба всі пророки? хиба всі учителі? хиба всі сили?» 1 Коринтян 7:7 (переклад Куліша) «Бажаю бо, щоб усі люде були, як я сам. Тільки ж свій дар має кожен від Бога: один так, другий так.» 1 Петра 4:10–11 (переклад Куліша) «Кожний, яко ж прийняв дар, так ним нехай служить один одному, як добрі доморядники всякої благодати Божої. Коли хто говорить, то нехай говорить як слова Божі; коли хто служить, нехай же служить по силі, котру подає Бог; щоб у всьому прославляв ся Бог через Ісуса Христа, котрому слава і держава по вічні віки. Амінь.» 1 Послання Климентя 41 (ANF 1): «Нехай кожен із вас, браття, дякує Богові у своєму чині ... не переступаючи правила служіння, приписаного йому». (переклад з англійського тексту ANF 1) *Дідахе* 15.1 (ANF 7): «Тож поставляйте собі єпископів і дияконів, гідних Господа, мужів лагідних, не грошлюбних, правдивих і випробуваних; бо й вони виконують для вас служіння пророків і учителів». (переклад з англійського тексту ANF 7)

14 Матвія 16:18–19 (переклад Куліша) «...І дам я тобі ключі царства небесного; й що звяжеш на землі, буде звязане на небі; а що розвяжеш на землі, буде розвязане на небі.» Матвія 18:18 (переклад Куліша) «Істино глаголю вам: **Що звяжете на землі, буде звязане на небі; а що розвяжете на землі, буде розвязане на небі.**» Івана 20:21–23 (переклад Куліша) «Рече ж їм Ісус ізнов: **Упокій вам. Яко ж післав мене Отець, і я посилаю вас.** І, се промовивши, дихнув, і рече їм: **Прийміть Духа сьвятого. Кому відпустите гріхи, відпустять ся їм; кому задержите, задержать ся.**» Ісаї 22:22 (переклад Куліша) «І ключ од дому Давидового зложу на плече в його: як він відчинить, ніхто не зачинить, як же він зачинить, ніхто не відчинить.» Об'явлення 1:18 (переклад Куліша) «**і був я мертвий, і ось живу по вічні віки; амінь. І маю ключі пекла і смерті.**» Об'явлення 3:7 (переклад Куліша) «І ангелові церкви, що в Філадельфії, напиши: **Се глаголе Сьвятий, Правдивий, що має ключ Давидів, котрий відчиняє, і ніхто не зачинить, і зачиняє, і ніхто не відчинить:**» Наступники: Дії 1:20–26 (переклад Куліша) «Написано ж в книзі Псалм: Нехай оселя його спустіє, і нехай ніхто не домує в ній, а догляд її нехай прийме інший. Треба ж, щоб з мужів, що сходились із нами по всяк час, як входив і виходив між нами Господь Ісус, почавши від хрещення Йоанового до дня, як Його взято від нас, був один із сіх укупі з нами сьвідком воскресення Його. І поставили двох: Йосифа, званого Варсавою, котрого звали також Юстом, та Маттія. І молячись, казали: Ти, Господи, що знаєш серця всіх, покажи одного з сих двох, котрого вибрав єси, прийняти долю служення сього й апостольства, від котрого відступив Юда, щоб йти в своє місце. І кинули жереб про них; і впав жереб на Маттія; і прилучено його до дванадцяти апостолів.» 2 Тимофія 2:2 (переклад Куліша) «і, що чув єси від мене перед многими сьвідками, те передай вірним людям, котрі способні будуть і інших навчати.» Тита 1:5 (переклад Куліша) «На те zostавив я тебе в Криті, щоб остальне довів до ладу і настановив по всіх городах пресвитерів, як я тобі повелів.» Ориген, *Коментар на Євангеліє від*

Матвія XII.10–11, 14 (ANF 9): «Невже ключі Царства Небесного дані Господом лише Петрові, і жоден інший із блаженних їх не отримає?» (переклад з англійського тексту ANF 9) і «погляньмо, в якому сенсі сказано Петрові й кожному Петрові: „Дам тобі ключі Царства Небесного“». (переклад з англійського тексту ANF 9) Кипріан, *Про єдність Церкви* 4–5 (ANF 5): «усім апостолам після Свого воскресіння Він дає рівну владу» (переклад з англійського тексту ANF 5); «Єпископство одне, і кожен окремо тримає його частину задля цілого». (переклад з англійського тексту ANF 5)

15 Івана 7:16 (переклад Куліша) «Озвав ся до них Ісус і рече: **Моя наука не єсть моя, а Пославшого мене.**» Івана 12:49–50 (переклад Куліша) «**Бо я не від себе глаголав, а пославший мене Отець, Він мені заповідь дав, що промовляти і що глаголати. І я знаю, що Його заповідь життє вічне. Що ж промовляю я, яко ж глаголав мені Отець, так промовляю.**» Івана 14:24 (переклад Куліша) «**Хто не любить мене, словес моїх не хоронить; а слово, що ви чуєте, не моє, а пославшого мене Отця.**» Івана 17:8 (переклад Куліша) «**Бо слова, що дав єси мені, дав я їм; і вони прийняли й зрозуміли справді, що від Тебе прийшов я, і увірували, що Ти мене післав.**» Матвія 28:20 (переклад Куліша) «**навчаючи їх додержувати всього, що я заповідав вам; і ось я з вами по всі дні, до кінця світа. Амінь.**» Юди 3 (переклад Куліша) «...щоб боролись за віру, сьвятим раз передану.» 2 Тимофія 1:13 (переклад Куліша) «Май приклад здорових словес, котрі від мене чув єси, у вірі і любові, що в Христі Ісусі.» Євреїв 2:3 (переклад Куліша) «то як нам утекти, що недбали про таке велике спасення? котре, почавши проповідувати ся через Господа, від тих що чули, нам стверджене,»

16 2 Коринтян 2:17 (переклад Куліша) «Не такі бо ми, як многі, що крамують словом Божим...» 2 Коринтян 4:2 (переклад Куліша) «а відреклись тайного в безчестю, не ходячи в лукавстві, ані хитруючи словом Божим, а явленнем правди поручаючи себе всякій совісті чоловічій перед Богом.» 2 Петра 3:16 (переклад Куліша) «яко ж і в усіх листах, говорячи в них про сі речі; в котрих дещо тяжко зрозуміти, що неуки і неутверджені перекручують, як і інші писання, на свою власну погибіль.» Єремії 8:8 (переклад Куліша) «Як се ви говорите: Мудрі ми люде, та й закон Господень у нас? Ні, бо перо книжникове перекручує його в лож.» Галатів 1:7 (переклад Куліша) «Воно то не друге, та є такі, що вами колотять, і хочуть перевернути благовісте Христове.» Повторення Закону 4:2 (переклад Куліша) «Не прибавите ви до слова, що я заповідаю вам, і не вбавите нічого, пильнуючи заповідей Господа, Бога вашого, що їх заповідаю вам.» Об'явлення 22:18–19 (переклад Куліша) «Сьвідкую ж також кожному, хто слухає словес пророцтва книги сієї: коли хто доложить до сього, доложить йому Бог і пораз, що написані в книзі сій. Коли ж хто уйме від словес книги пророцтва сього, уйме Бог часть його з книги життя, і з города сьвятого, та й з того, що написано в книзі сій.» Іриней, *Проти єресей* I.8.1 (ANF 1): єретики поводяться з Писанням так, як учинив би той, хто, взявши оздоблене коштовним камінням зображення царя, «розбив би його на шматки, переставив би камені й так припасував їх одне до одного, щоб надати їм вигляду собаки чи лисиці». (переклад з англійського тексту ANF 1) I.9.4: «вони перекручують їх, як ми вже казали, від природного сенсу до неприродного». (переклад з англійського тексту ANF 1) Тертулліан, *Про прескрипцію проти єретиків* 38: «Де виявляється розбіжність у вченні, там, отже, слід визнати й зісуття як Писань, так і їхніх тлумачень. ... Один перекручує Писання своєю рукою, інший — його зміст своїм тлумаченням». (переклад з англійського)

17 Дії 8:20 (переклад Куліша) «Петр же рече до него: Нехай срібло твоє з тобою буде на погибель, бо дар Божий думав еси за гроші здобути.» Дії 8:18–23 (переклад Куліша) «Видівши ж Симон, що положенням рук апостолських даєть ся Дух святий, приніс їм грошей, говорячи: Дайте й мені власть таку, щоб, на кого я положу руки, прийняв Духа святаго. Петр же рече до него: Нехай срібло твоє з тобою буде на погибель, бо дар Божий думав еси за гроші здобути. Нема для тебе частини, ані долі в речі сій, серце бо твоє не праве перед Богом. Покай ся ж у ледарстві сьому твоїм, та благай Бога: може відпустить ся тобі думка серця твого. Бо в жовчі гіркости і в увязі неправди виджу тебе.» Матвія 10:8 (переклад Куліша) **«Сціляйте недужих, очищайте прокажених, воскрешайте мертвих, виганяйте біси; дармо прийняли, дармо й давайте.»** 1 Тимофія 6:5 (переклад Куліша) «пусті розмови людей попсованого розуму, що втерляли правду і думають, що благочесте — надбаннє. Відступай від таких.» 1 Тимофія 6:10 (переклад Куліша) «Корень бо всього лихого срібллюбство; котрого інші бажаючи, заблудили од віри, і себе прибили многими муками.» Тита 1:11 (переклад Куліша) «їм треба роти позатуляти; вони всі доми розвертають, навчаючи чого не треба, ради скверного надбання.» 2 Петра 2:3 (переклад Куліша) «і в зажерливості придуманими словами вас підходити муть, для котрих суд з давнього часу не гаїть ся, і погибіль їх не дрімає.» Михея 3:11 (переклад Куліша) «Голови його судять за гостинці, і святихники його навчають за плату, та й пророки його за гроші віщують, та ще й на Господа здаються, мовляючи: чи ж Господь не серед нас пробуває? на нас біда не прийде!» Івана 2:16 (переклад Куліша) «а тим, що голуби продавали, рече: **Візьміть се звідсіля; не робіть дому Отця мого домом торговим.**» *Дідахе* 11.6 (ANF 7): «якщо він просить грошей, він лжепророк». (переклад з англійського тексту ANF 7) *Апостольські правила* 29 (NPNF2 14): «Якщо який-небудь єпископ, пресвітер чи диякон здобуде цю гідність за гроші, нехай буде позбавлений сану і він, і той, хто його рукоположив...» (переклад з англійського тексту NPNF2 14) Халкидонський собор (451), правило 2 (NPNF2 14): «Якщо який-небудь єпископ рукоположить за гроші й виставить на продаж благодать, яка не може продаватися...» (переклад з англійського тексту NPNF2 14)

18 Івана 10:10 (переклад Куліша) **«Злодій не приходить, як тільки щоб украсти, і вбити, й погубити. Я прийшов, щоб життя мали, й надто мали.»** Івана 16:2 (переклад Куліша) **«Вилучати муть вас із шкіл; ба прийде час, що всякий, хто вбиває вас, думати ме, що службу приносить Богу.»** Матвія 23:34–35 (переклад Куліша) **«Тим же то ось я посилаю до вас пророків, і мудрців, і письменників, і одних з них повбиваєте та порозпинаєте, а інших бити мете по школах ваших, та гонити мете від города в город: щоб упала на вас уся кров праведна, пролита на землі від крові Авеля праведного до крові Захарії, сина Варакіїноного, що вбили ви між церквою й жертівнею.»** Єремії 23:1–2 (переклад Куліша) **«Горе пастирям, що занапашують і розгонять вівці отари моєї, говорить Господь. Тим же то так говорить Господь, Бог Ізраїлів, до пастирів, що пасуть нарід мій: Порозганяли ви й порозпуджували вівці мої й не наглядали за ними. Оце ж я скараю вас за ледачі ваші вчинки, говорить Господь.»**

19 2 Тимофія 4:2 (переклад Куліша) **«проповідуй слово, наставляй в час і не в час, докоряй, погрожуй, благай з усяким довготерпінням і наукою.»** Тита 1:9 (переклад Куліша) **«щоб державсь вірного слова по науці, щоб умів і напаминати здоровою наукою і докоряти противних.»** 1 Тимофія 1:3 (переклад Куліша) **«Яко ж ублагав я тебе пробувати в Єфесі, ідучи в Македонію, щоб завітував деяким не інше вчити,»** 2 Тимофія 2:25 (переклад Куліша) **«щоб нагідно навчав противних, чи не дасть їм Бог покаєння на зрозуміннє правди,»**

Ефесян 4:14 (переклад Куліша) «щоб більш не бути малолітками, хвилюючись і кидаючись від усякого вітру науки, в омані людській, у лукавстві до підступного заблуду,» Дії 20:28–31 (переклад Куліша) «Тим досерегайте себе і все стадо, в котрому вас Дух святий настановив єпископами, щоб пасти церкву Божу, котру придбав кровю своєю. Я бо знаю се, що після виходу мого прийдуть вовки хижі між вас, що не пощаждать стада. І з вас самих устануть люде, говорячи розворотне, щоб потягти учеників за собою. Тим пильнуйте, памятаючи, що три роки ніч і день не переставав я із слізми напаминати кожного.» Полікарп, *До филип'ян* 7 (ANF 1): «Тож, покинувши марносластво багатьох і їхні хибні вчення, повернімося до слова, переданого нам від початку...» (переклад з англійського тексту ANF 1); Ігнатій, *До магнезійців* 8 (ANF 1): «Не дайте звести себе чужими вченнями й старими байками, що не приносять користі». (переклад з англійського тексту ANF 1)

20 Об'явлення 19:16 (переклад Куліша) «...Цар царів, і Пан панів.» Об'явлення 17:14 (переклад Куліша) «Ті воювати муть з Агнцем, і Агнець побідить їх, бо Він Пан панів і Цар царів, а ті, що з Ним, покликані і вибрані і вірні.» 1 Тимофія 6:15 (переклад Куліша) «котре свого часу явить блаженний і єдиний сильний Цар над царями і Пан над панами;» Дії 5:29 (переклад Куліша) «Озвав ся ж Петро і апостоли, і рекли: Більше треба коритись Богу, ніж людям.» Колоссян 3:24 (переклад Куліша) «знаючи, що від Бога приймете нагороду насліддя; Господу бо Христу служите.» Матвія 6:24 (переклад Куліша) «**Ніхто не може служити двом панам, бо, або одного ненавидіти ме, а другого любити ме; або до одного прихилить ся, а другим гордувати ме. Не можете Богу служити й мамоні.**»

21 Матвія 7:15–16, 20 (переклад Куліша) «**Остерегайтесь лжепророків, що приходять до вас ув одежі овечій, а в середині вони вовки хижі. Познаєте їх по овочам їх...**» Матвія 24:11 (переклад Куліша) «**І багато лжепророків устане, й зведуть многих.**» Матвія 24:24 (переклад Куліша) «**Устануть бо лжехристи й лжепророки, й давати муть ознаки великі й дива, щоб, коли можна, звести й вибраних.**» 1 Івана 4:1 (переклад Куліша) «Любі, не всякому духові віруйте, а досвідчайте духів, чи від Бога вони; бо многі лжепророки вийшли у світ.» 2 Коринтян 11:13 (переклад Куліша) «Бо такі лжеапостоли, робітники лукаві, прикидають ся апостолами Христовими.» 2 Петра 2:1–3 (переклад Куліша) «Були ж і лжепророки між людьми, як і між вами будуть лжеучителі, котрі введуть ересі погибелі, і відцуравшись викупившого їх Владики, приведуть на себе скору погибіль. І многі підуть за їх погибільлю, котрі дорогу правди хулити муть; і в зажерливості придуманими словами вас підходити муть, для котрих суд з давнього часу не гаїть ся, і погибіль їх не дрімає.» Юди 4 (переклад Куліша) «Повлазили бо деякі люде, давно призначені на сей суд, безбожні, що благодать Бога нашого обертають на розпусту, і самого Владики Бога і Господа нашого Ісуса Христа одрікають ся.» Дії 20:29–30 (переклад Куліша) «Я бо знаю се, що після виходу мого прийдуть вовки хижі між вас, що не пощаждать стада. І з вас самих устануть люде, говорячи розворотне, щоб потягти учеників за собою.» 1 Тимофія 4:1–2 (переклад Куліша) «Дух же явно глаголе, що в останні часи відступлять декотрі од віри, слухаючи духів лестивих і наук бісових, в лицемірстві брехливих, запеклих у совісті своїй,» Повторення Закону 13:1–5 (переклад Куліша) «Коли між вами з'явиться пророк або сновидець, і покаже тобі ознаку або чудо, І справдиться ознака або чудо, про котре він казав тобі, говорячи: Ходімо слідом за іншими богами, що їх ти досі не знав, та будемо служити їм; То не будеш слухати того пророка або сновидця; бо Господь, Бог ваш, спокушує вас, щоб довідатись, чи справді ви любите Господа, Бога вашого,

всім серцем вашим і всією душею вашою. За Господом, Богом вашим, будете слідом ходити і його боятись; і будете ви додержувати заповіді його і слухати голосу його і служити йому і до його вірно прихилитись. І мусите вбити сього пророка або сновидця; бо він проповідував відступництво від Господа, Бога вашого, що вивів вас із Єгипецької землі, і визволив тебе із невольницького дому; хотів він звести тебе з дороги, якою йти заповідав тобі Господь, Бог твій. Сим робом викорените зло зміж вас.» Повторення Закону 18:20–22 (переклад Куліша) «Коли ж пророк осьмілиться промовляти слово в ім'я моє, якого я не заповідав йому казати, або промовляти ме в ім'я богів інших: такому пророкові смерть. А коли скажеш у своєму серці: Як же пізнати нам слова, що не від Господа? Коли пророк в ім'я Господнє промовив, а слово його не справдилось і не сталося, то се слово не від Господа; по своїй волі сказав його пророк; не лякайся перед ним.» Єремії 23:16–32 (переклад Куліша) «Ще так говорить Господь сил небесних: Не прислухуйтесь словам тих пророків, що вам пророкують: вони зраджують вас, оповідають мрії серця свого, а не з уст Господніх. Раз-у-раз говорять вони моїм зневажникам: Господь сказав: мир буде вам. А всякому, хто ходить в упрямості свого серця, провадять: Ніяке лихо не прийде на вас. А хто ж стояв у раді Господній? Хто бачив його й чував слова його? Хто прислухався до його слова і дослухався? Се надходить хуртовина гніву Господнього, буря грізна, і вдарить на голову безбожних. І не відвернеться гнів Господень, покіль не довершить він і не спевнить задумів серця свого; свого часу буде вам се розумно й ясно. Не посилав я тих пророків, а самі вони побігли; я не говорив їм, а вони пророкували. Коли б вони стояли в моїй раді, та й ясували б людові моему мої слова й зупинили б їх од ледачої дороги їх і від ледачих учинків їх. Чи то ж я тільки зблизька Бог, говорить Господь, а не Бог і надалеки? Хиба ж сховається людина в потайне місце, де б я її не бачив? говорить Господь. Чи ж не сповнюю я небо й землю? говорить Господь. Я чув, що говорять пророки, та як вони в моє ім'я неправду пророкують. Вони говорять: Я бачив сон, я бачив сон! Чи довго ж воно ще так буде в серці пророків, тих що пророкують лож, що пророкують оману свого серця? Невже ж у них на умі, своїми снами довести мій нарід до того, щоб забув моє ім'я, так як отці їх позабували моє ім'я задля Баала? Пророк, що бачив сон, нехай же й оповідає його за сон, а в котрого моє слово, той нехай і переказує моє слово вірно. Хиба ж полова й чисте зерно все одно? говорить Господь. Хиба ж моє слово не похоже на огонь, — говорить Господь, — і не pomoже молот, що розбиває скелю? Тим же то встану я на пророки, — говорить Господь, — що один ув одного крадуть слово моє. Ось, я — на пророки, говорить Господь, що крутять своїм язиком, а говорять: Він сказав. Я на пророки ложних снів, говорить Господь, що розказують їх, і зводять з ума люд мій своїми бріднями й оманою, — на тих, що я не посилав їх і не давав їм наказу, й що з їх нема ніякого хісна народові сьому, говорить Господь.» Єзекіїля 13:1–9 (переклад Куліша) «І надійшло до мене слово Господнє: Сину чоловічий! пророкуй проти пророків Ізрайлевих, що пророкують, і скажи тим пророкам, що пророкують (вигади) із свого серця: Почуйте слово Господнє! Так говорить Господь Бог: Горе пророкам безумним, що йдуть за власним духом, а ніякого видива (од Бога) не бачили! Пророки твої, Ізраїлю — мов ті лиси в норах. Ви не виходите в проломини й не обводите муром дому Ізрайлевого, щоб стояти твердо в бою, як настане день Господень. Бачать вони нісенітницю та й проголошують неправду, мовляючи: Господь сказав; а Господь їх не посилав, та ще й уводять надією, що слово справдиться. Чи не марне ж видиво бачили ви, чи не ложне віщування виповідаєте, кажучи: Господь сказав? я ж не говорив. Тим же то так говорить Господь Бог: За те, що ви говорите нісенітницю, й подаєте за видиво неправду, то ось я — проти вас, говорить Господь Бог. І буде рука моя проти тих пророків, що ніби

бачать пусте й пророкують лож; у радї народу мого вони не будуть і в спис дому Ізрайлевого не впишуть їх, та й в землю Ізраїля вони не прийдуть, а тоді зрозумієте, що я — Господь Бог.» Об'явлення 2:2 (переклад Куліша) «Знаю діла твої, і труд твій, і терпеливість твою, і що не можеш терпіти лихих, і досвідчив тих, що зовуть себе апостолами, та ними не є, я знайшов їх ложниками,» *Дідахе* 11–12 (ANF 7): «Але хто скаже в Дусі: „Дай мені грошей“ чи чогось іншого, того не слухайте...» (переклад з англійського тексту ANF 7) Ерм, *Заповідь* 11 (ANF 2): «Випробовуй за ділами і за життям людину, яка каже, що вона натхненна». (переклад з англійського тексту ANF 2) Ігнатій, *До ефесян* 7: «Бо деякі мають звичку носити з собою ім'я [Ісуса Христа] з лихим підступом, чинячи водночас діла, негідні Бога; їх ви повинні уникати, як диких звірів». (переклад з англійського тексту ANF 1) *До ефесян* 9: «Утім, я чув про деяких, що прийшли звідти до вас із хибним ученням, яким ви не дозволили сіяти його між вами, а затулили свої вуха, щоб не прийняти посіяного ними...» (переклад з англійського тексту ANF 1) *До траллійців* 6 (ANF 1): «як ті, що подають смертельну отруту в солодкому вині». (переклад з англійського тексту ANF 1) *До смирнян* 4–5: «Але я задалегідь застерігаю вас від звірів у людській подобі, яких ви повинні не лише не приймати, а й, якщо можливо, навіть не зустрічати... Деякі з незнання відрікаються від Нього, а радше самі відкинуті Ним, будучи оборонцями смерті, а не правди». (переклад з англійського тексту ANF 1) Юстин Мученик, *Діалог із Трифоном* 35 (ANF 1): «було багато, друзі мої, таких, що, виступаючи в ім'я Ісуса, навчали говорити й чинити нечестиве й богохульне». (переклад з англійського тексту ANF 1)

22 Тита 1:13 (переклад Куліша) «...З сієї ж то причини докоряй їх нещадно, щоб здорові були в вірі,» Тита 1:10–11 (переклад Куліша) «Багато бо непокірних, марномовців і обманщиків, найбільше ж которі з обрізання, їм треба роти позатуляти; вони всі доми розвертають, навчаючи чого не треба, ради скверного надбання.» Тита 3:10 (переклад Куліша) «Єретика чоловіка після першого і другого напому, покинь,» Римлян 16:17–18 (переклад Куліша) «Благаю ж вас, браттє, остерегайтесь тих, що роблять незгоду та поблазні проти науки, котрої ви навчились, і вхилийтесь од них. Бо такі Господеві нашому Ісусу Христу не служять, а своєму череву; і ласкавими словами та благословенням обманюють серця нелукавих.» 1 Тимофія 5:20 (переклад Куліша) «Которі ж згрішають, обличай перед усіма, щоб і інші страх мали.» 2 Івана 10–11 (переклад Куліша) «Коли хто приходить до вас, і сієї науки не приносить, не приймайте його у хату, і не вітайте його; хто бо його вітає, бере участь в ділах його лихих.» Ефесян 5:11 (переклад Куліша) «І не приставайте до неплідних діл тьми, а лучче ж винуйте їх.» Галатів 2:11 (переклад Куліша) «Як же прийшов Петро в Антиохию, устав я проти него в вічі, бо заслужив докору.» Филип'ян 3:2 (переклад Куліша) «Остерігайтесь собак, остерегайтесь лихих робітників, остерегайтесь відрізання.» Полікарп, *До филип'ян* 7 (ANF 1): «кожен, хто не визнає, що Ісус Христос прийшов у тілі, є антихрист...» (переклад з англійського тексту ANF 1)

23 2 Коринтян 10:4–5 (переклад Куліша) «(бо зброя воювання нашого не тілесна, а сильна Богом на зруйнування твердинь,) руйнуючи видумки і всяку висоту, що встає проти знання Божого...» Ефесян 6:11–17 (переклад Куліша) «Одягніть ся у всю зброю Божу, щоб змогли ви стояти проти хитрощів диявольських. Бо наша боротьба не з тілом і кровю, а з князівствами, і з властями і з миродержителями тьми віка сього, з піднебесними духами злоби. Того-то прийміть усю зброю Божу, щоб змогли встояти в день лютий і, все зробивши, стояти. Стійте ж оце, підперезавши поясниці ваші правдою і одягнувшись у броню (панцир)

праведности, і обувши ноги в готовість благовістування миру, над усе ж узявши щит віри, котрим здолієте всі розпалені стріли лукавого вгасити; і шолом спасення візьміть і меч духовний, котрий єсть слово Боже.» Євреїв 4:12 (переклад Куліша) «Живе бо слово Боже і дійственне, і гостріще всякого обоюдного меча, і проходить аж до розділення душі і духа, членів і мозків, і розсуджує помишлення і думки серця.» Єремії 1:10 (переклад Куліша) «Ось, се я поставив тебе нині над народами й над царствами, щоб ти викоренював і руйнував, вигублював і валив, будував і насаджував.» Єремії 23:29 (переклад Куліша) «Хиба ж моє слово не похоже на огонь, — говорить Господь, — і не pomoже молот, що розбиває скелю?» Буття 3:3–4 (переклад Куліша) «І каже змій жінці: Ні бо, не помрете. А се Бог знає, що скоро попоїсте з нього, відкриються вам очі, і будете як боги, знаючі добре й лукаве.» Івана 8:44 (переклад Куліша) «Ви від отця диявола, й хотіння отця вашого диявола хочете робити. Той був душогубцем з почину, й в правді не встояв; бо нема правди в йому. Коли говорить брехню, із свого говорить; бо він брехун і отець її.» Матвія 23:34–35 (переклад Куліша) «Тим же то ось я посилаю до вас пророків, і мудрців, і письменників, і одних з них повбиваєте та порозпинаєте, а інших бити мете по школах ваших, та гонити мете від города в город: щоб упала на вас уся кров праведна, пролита на землі від крові Авеля праведного до крові Захарії, сина Варахіїноого, що вбили ви між церквою й жертівнею.» Луки 11:49–51 (переклад Куліша) «Тим і премудрість Божа глаголе: Пішлю до них пророків та апостолів, і інших з них вони вбивати муть та гонити муть, щоб відомстити за кров усіх пророків, пролиту від основання світа, кодлу сьому, від крові Авеля аж до крові Захарії, що поліг між жертівнею й храмом. Так, глаголю вам, відомстити ся кодлу сьому.»

24 2 Коринтян 11:14 (переклад Куліша) «І не диво: сам бо сатана прикидаєть ся ангелом світлим.» 2 Коринтян 11:15 (переклад Куліша) «Не велика ж річ, коли й слуги його прикидають ся слугами правди. Конець їх буде по ділам їх.» Афанасій, *Житіє Антонія* 25, 35–36 (NPNF2 4): біси «набирають вигляду ченців і підробляють мову святих мужів» (переклад з англійського тексту NPNF2 4); а про істинне видіння: «замість нього приходить радість невимовна, веселість, мужність, оновлена сила, спокій думки» (переклад з англійського тексту NPNF2 4); про злих духів: «страх у серці, сум'яття й безлад думок, зневіра». (переклад з англійського тексту NPNF2 4)

25 Матвія 24:5 (переклад Куліша) «Багато бо приходить ме в ім'я моє, кажучи: Я Христос; і зведуть многих.» Матвія 24:11 (переклад Куліша) «І багато лжепророків устане, й зведуть многих.» Матвія 24:24 (переклад Куліша) «Устануть бо лжехристи й лжепророки, й давати муть ознаки великі й дива, щоб, коли можна, звести й вибраних.» Об'явлення 12:9 (переклад Куліша) «І скинутий змій великий, вуж вікодавній, званий дияволом і сатаною, що зводить цілу вселенну, скинутий на землю, і ангели його з ним скинуті.» 2 Солунян 2:9–11 (переклад Куліша) «Котрого (беззаконника) прихід, сатаниною силою, буде з усякою потугою і ознаками й чудесами омани, і з усяким підступом неправди в тих, що погибають, бо любови правди не прийняли, щоб спасти ся їм. І за се пішле їм Бог орудування підступу, щоб вони вірували брехні,» 1 Тимофія 4:1 (переклад Куліша) «Дух же явно глаголе, що в останні часи відступають декотрі од віри, слухаючи духів лестивих і наук бісових,»

26 Матвія 28:18–20 (переклад Куліша) «І, приступивши Ісус, промовив до них, глаголючи: Дана мені всяка власть на небі й на землі. Ійдіть же навчайте всі народи, хрестячи їх в ім'я Отця, і Сина, й святого Духа, навчаючи їх додержувати всього, що я заповідав вам; і ось я з вами по всі дні, до кінця світа. Амінь.» Марка

16:15 (переклад Куліша) «Йдіть по всьому світу й проповідуйте євангелію усякому твориву.» Луки 24:46–48 (переклад Куліша) «і рече їм: Що так написано й так треба було терпіти Христу й воскреснути з мертвих третього дня; і проповідуватись в ім'я Його покаянню і відпущенню гріхів між усіма народами, почавши від Єрусалиму. Ви ж свідки сього.» Дії 1:8 (переклад Куліша) «А приймете силу, як зійде святий Дух на вас; і будете мені свідками в Єрусалимі й у всій Юдеї і Самарії, і до краю землі.» Матвія 24:14 (переклад Куліша) «І проповідувати меть ся євангелія царства по всій вселенній на свідкування всім народам; і тоді прийде **конець.**» Римлян 10:14–18 (переклад Куліша) «Як же призивати муть Того, в кого не увірували? як же вірувати муть, про кого не чули, як же чути муть без проповідуючого? А як же проповідати муть, коли не будуть послані? яко ж писано: Що за красні ноги благовістующих впокій, благовістующих про добре? Та не всі послушали благовістя. Ісаїя бо глаголе: Господи, хто увірував голосу нашому? Тим же то віра (приходить) через слухання, слухання ж через слово Боже. Тільки ж глаголю: Хиба вони не чули? Ні, по всій землі бо розійшов ся гомін їх і до кінців вселенної глаголи їх.» Об'явлення 14:6 (переклад Куліша) «І бачив я іншого ангела, що летів серед неба, а в нього Євангелія вічна, що мав її благовістувати домуючим на землі, і всякому народові, і родові, і языкові, і людоді,» Євсей, *Церковна історія* III.1 (NPNF2 1): «Парфія, за переданням, дісталася Томі як поле його праці, Скіфія — Андрієві, а Азія — Іванові...» (переклад з англійського тексту NPNF2 1) Тертуліан, *Апологія* 37 (ANF 3): «Ми — вчорашні, а вже наповнили все, що є у вас...» (переклад з англійського тексту ANF 3)

27 Дії 2:42 (переклад Куліша) «Пробували ж у науці апостолській, і в общині, і в ламанню хліба, і в молитвах.» 2 Солунян 2:15 (переклад Куліша) «Тим же, браттє, стійте і держіть перекази, яких навчилися чи словом, чи посланням нашим.» 1 Коринтян 11:2 (переклад Куліша) «Хвалю ж вас, браттє, що все моє памятаєте і, яко ж я передав вам, перекази держите.» 1 Коринтян 15:1–4 (переклад Куліша) «Звіщаю ж вам, браттє, благовісте, що я благовістнував вам, котре й прийняли ви, і в котрому встояли, котрим і спасаєтесь, коли памятаєте, яким словом я благовістнував вам, хиба що марно увірували. Бо я передав вам найперш, що й прийняв, що Христос умер за наші гріхи по писанням, і що поховано Його, і що встав третього дня по писанням,» Юди 3 (переклад Куліша) «Любі, стараючись з усією пильністю писати вам про спільне спасенне, вважав я за конечне написати вам, вговорюючи, щоб боролись за віру, святим раз передану.» 1 Солунян 5:21 (переклад Куліша) «Всього досліджуйте; доброго держітесь.»

28 Марка 7:7–8 (переклад Куліша) «Марно ж поклоняють ся мені, навчаючи наук, заповідей чоловічих. Занехавши бо заповідь Божу, держите ви переказ чоловічий...» Марка 7:13 (переклад Куліша) «обертаючи в ніщо слово Боже переказом вашим, що ви переказали; й подібного такого багато робите.» Матвія 15:9 (переклад Куліша) «Та марно вони поклоняють ся мені, навчаючи наук заповідей чоловічих.» Ісаї 29:13 (переклад Куліша) «І сказав Господь: Позаяк сей нарід устами тільки близиться до мене, і язиком тільки мене шанує, серце ж його далеко відстоїть від мене, а страх їх передо мною походить із науки заповідей людських,» Колоссян 2:8 (переклад Куліша) «Гледіть, щоб хто не пожакував вас філософією і марним підступом, по переказу людському, по первотинам світа, а не по Христу.» Колоссян 2:20–22 (переклад Куліша) «Коли ж оце ви вмерли з Христом для первотин світа, то чого мов би ще живі в світі, про закон суперечитесь (не займай, анї вкуси, анї доторкуй ся), що все на погибель через надужиток по заповідям і наукам людським?» Тита 1:14 (переклад Куліша) «не вважаючи на жидівські байки, ні на заповіді людей, що

одвертають ся од правди.» Тертуліан, *Про покривало дів* 1 (ANF 4): «Але Господь наш Христос назвав Себе Істиною, а не звичаєм». (переклад з англійського тексту ANF 4) Кипріан, *Послання* 73.9 (ANF 5; Oxford 74): «...бо звичай без істини — це давність помилки». (переклад з англійського тексту ANF 5) Іринеї, *Проти єресей* III.4.1–2: «Отже, маючи такі докази, не треба шукати в інших істини, яку легко отримати від Церкви... Так, завдяки цьому давньому переданню апостолів, вони не дозволяють своєму розумові допустити щось із [учень, навіяних] чудернацькими мовами цих учителів...» (переклад з англійського) Вікентій Леринський, *Commonitorium* 2 (NPNF2 11): «ми тримаємося тієї віри, в яку вірували всюди, завжди, усі». (переклад з англійського тексту NPNF2 11)

29 1 Тимофія 4:1 (переклад Куліша) «Дух же явно глаголе, що в останні часи відступлять декотрі од віри, слухаючи духів лестивих і наук бісових,» 1 Тимофія 4:2–3 (переклад Куліша) «в лицемірстві брехливих, запеклих у совісті своїй, що боронять женитись (і велять вдержуватись) од їжи, що Бог створив на їду з подякою вірним і познавшим правду.» Якова 3:15 (переклад Куліша) «Не сходить ся премудрость звише, а земна (вона), душевна, бісовська.» 2 Коринтян 11:3–4 (переклад Куліша) «Бою ся ж, щоб, як змії Єву обманив лукавством своїм, так не попсувались думки ваші, (одвернувши) від простоти в Христі. Бо коли ж хто, прийшовши, іншого Христа проповідує, котрого ми не проповідували, або духа іншого ви приймаєте, котрого не прийняли, або інше благовісте, котрого не одержали; то ви були б дуже терпіливі.»

30 Івана 17:21 (переклад Куліша) «щоб усі одно були: яко ж Ти, Отче, в мені і я в Тобі, щоб і вони в нас одно були, щоб світ увірував, що Ти мене післав еси.» Івана 17:20–23 (переклад Куліша) «Не про сих же тільки молю, а також і про тих, що задля слова їх увірують у мене, щоб усі одно були: яко ж Ти, Отче, в мені і я в Тобі, щоб і вони в нас одно були, щоб світ увірував, що Ти мене післав еси. І славу, що дав еси мені, дав я їм, щоб були одно, яко ж ми одно. Я в них і Ти в мені, щоб були звершені в одно, і щоб зрозумів світ, що Ти мене післав еси і полюбив їх, яко ж мене полюбив еси.» Ефесян 4:3–6 (переклад Куліша) «стараючись держати єдиненне духа в мирному союзі. Одно тіло й один дух, яко ж і покликані в одній надії вашого покликання; один Господь, одна віра, одно хрещенне, один Бог і Отець усіх, що над усіма й через усіх і в усіх вас.» Ефесян 4:13 (переклад Куліша) «доки дійдемо всі до з'єдинення віри і познання Сина Божого, до чоловіка звершеного, до міри зросту сповнення Христового,» 1 Коринтян 1:10 (переклад Куліша) «Благаю ж вас, браттє, ім'ям Господа нашого Ісуса Христа, щоб те саме говорили ви всі, і щоб не було між вами розділення, а щоб були з'єднані в одному розумінню і в одній мислі.» Римлян 12:5 (переклад Куліша) «так многі ми — одно тіло в Христі, по одному ж, один другому члени.» Колоссян 3:14–15 (переклад Куліша) «Над усім же сим любов, котра єсть союз звершення, і мир Божий нехай править в серцях ваших, до котрого вас і покликано в одному тілі, та й будьте вдячні.» Псалом 133:1 (переклад Куліша) «...Глянь, як добре і як любо, коли брати живуть вкупі!» 1 Послання Климента 46 (ANF 1): «Чому між вами чвари, і заворушення, і поділи, і розколи, і війни?» (переклад з англійського тексту ANF 1) Ігнатій, *До ефесян* 4–5: «Отже, корисно вам жити в бездоганній єдності, щоб ви завжди мали спілкування з Богом. ... наскільки ж більше я вважаю блаженними вас, які так з'єднані з ним, як Церква з Ісусом Христом і як Ісус Христос з Отцем, щоб усе було згідне в єдності!» (переклад з англійського тексту ANF 1); *До філадельфійців* 3: «Якщо хто піде за тим, хто чинить розкол у Церкві, той не успадкує Царства Божого». (переклад з англійського тексту ANF 1) Кипріан, *Про єдність Церкви* 5–6: «І цю єдність ми повинні твердо тримати й обстоювати,

особливо ми, єпископи, що головуємо в Церкві, щоб довести, що й саме єпископство єдине й неподільне. ... Той уже не може мати Бога Отцем, хто не має Церкви матір'ю». (переклад з англійського)

31 Матвія 24:21 (переклад Куліша) «**буде бо тоді мука велика, якої не було від настання світу до цього часу, й не буде.**» Матвія 24:22 (переклад Куліша) «**І коли б тих днів не вкорочено, то жодне б тіло не спасло ся; тільки ж задля вибраних укорочені будуть дні тії.**» Матвія 24:29 (переклад Куліша) «**І зараз після горя днів тих сонце померкне, й місяць не давати ме світла свого, й зорі попадають із неба, й сили небесні захитають ся.**» Марка 13:19–20 (переклад Куліша) «**Будуть бо дні тії горе, якого не було від почину творення, як творив Бог, до цього часу, й не буде. І коли б Господь не вкоротив днів, то не спасло ся б жадне тіло; та задля вибраних, що вибрав їх, укоротить дні.**» Даниїла 12:1 (переклад Куліша) «І встане в той час Михаїл, князь великий, що встоє за синами народу твого; й настане час лютий, якого не бувало від того часу, як постали люде, до цього часу; але спасуться в сей час зпоміж твого народу всі, що будуть знайдені записаними в книзі.» Даниїла 7:21–25 (переклад Куліша) «Я бачив, як той ріг змагався з святими й подужував їх, Доки не прийшов був Стародавний, та не передано суду святим Всевишнього й не настав час, щоб царство переняли святі. Про се сказав він: Звір четвертий — се настане четверте царство на землі, відмінне від усіх царств; воно буде пожерати всю землю й торощити її та топтати. А десять рогів значать, що з цього царства повстане десять царів, а після них повстане инчий, дужший за переднійших, і понизить трьох царів, І буде дорікати Всевишньому й гнобити святих Всевишнього; йому буде навіть видітись, що зможе знести в них час і закон, і будуть віддані вони в його руки до часу, до часів і половини часу.» Об'явлення 7:14 (переклад Куліша) «І я сказав: Добродію, ти знаєш; і рече мені: се, що прийшли з великого горя, і вимили вони одежі свої, і вибілили одежі свої кров'ю Агнця.» Об'явлення 13:7 (переклад Куліша) «І дано йому провадити війну з святими, і побідити їх...» *Дідахе* 16 (ANF 7): «Пильуйте задля життя вашого ... будьте готові, бо не знаєте години, в яку прийде Господь наш». (переклад з англійського тексту ANF 7) *Послання Варнави* 4: «Наближається остання спокуса (або джерело небезпеки), про яку написано, як каже Енох...» (переклад з англійського); Кирило Єрусалимський, *Огласительне повчання* 15: «Хто ж той блаженний, що в той час побожно засвідчить про Христа? ... Бо мученики досі боролися лише з людьми, а за часів антихриста вони битимуться з самим сатаною особисто». (переклад з англійського)

32 Див. примітку 7.

33 1 Івана 2:18 (переклад Куліша) «Діти, остання година настала; і яко ж чули ви, що антихрист прийде, а тепер многі антихристи постали...» 1 Івана 2:22 (переклад Куліша) «Хто ложник, як не той, хто відрікаєть ся, що Ісус не Христос? Сей антихрист, хто відрікаєть ся Отця і Сина.» 1 Івана 4:3 (переклад Куліша) «І всякий дух, котрий не визнає Ісуса Христа, що прийшов у тілі, не є від Бога; се дух антихристів, про котрого чували, що прийде, і тепер вже єсть у світі.» 2 Івана 7 (переклад Куліша) «Бо многі зводителі увійшли у світ, котрі не визнають Ісуса Христа, що прийшов у тілі; а такий зводитель і антихрист.» 2 Солунян 2:3–10 (переклад Куліша) «Нехай ніхто вас не зводить ніяким робом; бо коли не прийде відступлення перше, і не відкриєть ся чоловік беззаконня, син погибелі, що противить ся і несесть ся вище всякого званого Бога або шановища, так що засяде як Бог у храмі Божому, показуючи себе, що він єсть Бог. Хиба не памятаєте, що живучи ще в вас, я се вам казав? І тепер знаєте, що не дає йому відкритись часу свого. Бо тайна беззаконня вже орудує, тільки той, хто вдержує тепер, (удержувати ме) доки візьметь ся з середини. І тоді відкриєть ся беззаконник,

котрого Господь убіє духом уст своїх, і знищить явленням приходу свого. Котрого (беззаконника) прихід, сатаниною силою, буде з усякою потугою і ознаками й чудесами омани, і з усяким підступом неправди в тих, що погибають, бо любови правди не прийняли, щоб спасти ся їм.» Об'явлення 13:1–8 (переклад Куліша) «І став я на піску морському, і бачив звіра, що виходив з моря, в котрого сім голов і десять рогів; а на рогах його десять корон, а на головах його імена богохульні. А звір, котрого я бачив, був подібний до рися, а ноги його як у ведмеда, а рот його як рот у лева. І дав йому змії силу свою, і престол свій, і велику владу. І бачив я одну з голов його, наче на смерть вбиту, і смертна рана їївилічена, і дивувала ся ціла земля, (ідучи) в слід за звіром. І поклонились змієві, що дав владу звірові; і поклонились звірові, говорячи: хто подібний звірові? хто може воювати з ним? І дано йому уста, говорити велике й хулу; й дана йому влада провадити війну сорок і два місяці. І відчинив він уста свої на хулу проти Бога, щоб хулити ім'я Його, і оселю Його, і тих, що домують в небі. І дано йому провадити війну з святими, і побідити їх; і дана йому влада над всяким родом, і язиком, і народом. І поклоняють ся йому всі, що домують на землі, котрих імена не написані в книзі життя Агнця, заколеного від основи світа.» Об'явлення 17:12–14 (переклад Куліша) «А десять рогів, що бачив їх, се десять царів, котрі ще не прийняли царства, тільки приймуть владу як царі, однієї години з звіром. Ті мають одну думку і силу, і владу свою звірові передадуть. Ті воювати муть з Агнцем, і Агнець побідить їх, бо Він Пан панів і Цар царів, а ті, що з Ним, покликані і вибрані і вірні.» Даниїла 7:8 (переклад Куліша) «Я дивився на сі роги, аж ось — виступив між ними ще невеликий ріг, і три передніші роги були з коренем вирвані перед ним, та й ось, у сього рога були очі, ніби людські очі, й уста, що говорили згорда.» Даниїла 7:25 (переклад Куліша) «І буде дорікати Всевишньому й гнобити святих Всевишнього; йому буде навіть видітись, що зможе знести в них час і закон, і будуть віддані вони в його руки до часу, до часів і половини часу.» Іриней, *Проти єресей* V.25.1 (ANF 1): антихрист, «будучи відступником і розбійником, прагне, щоб йому поклонялися як Богові» (переклад з англійського тексту ANF 1); V.30.2–3: «...нехай вони очікують насамперед поділу царства на десять; потім, далі, коли ці царі царюватимуть і почнуть упорядковувати свої справи та розширювати своє царство, [нехай навчаться] визнавати, що той, хто прийде, домагаючись царства для себе, і нажене страху на тих людей, про яких ми говорили, маючи ім'я, що містить вищезгадане число, є воістину гидота спустошення. ... Отже, певніше й безпечніше очікувати сповнення пророцтва, ніж робити здогади й шукати будь-яких імен, які тільки можуть трапитися...» (переклад з англійського тексту ANF 1) Іполит, *Про Христа і антихриста*: «Отже, як про Господа нашого Ісуса Христа, Який є також Бог, було пророковано під образом лева через Його царственість і славу, так само й Писання заздалегідь говорили про антихриста як про лева». (переклад з англійського) Кирило Єрусалимський, *Огласительне повчання* 15.12 (NPNF2 7): «Постануть разом десять царів римських ... а після них одинадцятий — антихрист». (переклад з англійського тексту NPNF2 7)

34 Галатів 1:6–9 (переклад Куліша) «Дивуюсь, що так скоро одвернулись від покликавшего вас благодаттю Христовою на друге благовісте. Воно то не друге, та є такі, що вами колотять, і хочуть перевернути благовісте Христове. Та, коли б і ми або ангел з неба проповідував вам більш того, що ми проповідували вам, нехай буде анатема. Як перше рекли ми, так і тепер глаголю: коли хто благовістує вам більш того, що ви прийняли, нехай буде анатема.» (наведено в тексті). 2 Коринтян 11:4 (переклад Куліша) «Бо коли ж хто, прийшовши, иншого Христа проповідує, котрого ми не проповідували, або духа иншого ви приймаєте, котрого не прийняли, або инше благовісте, котрого не одержали; то ви були б дуже терпіливі.» 1 Коринтян 4:6

(переклад Куліша) «Се ж, браттє, приложив я до себе та Аполоса задля вас, щоб ви з нас навчилися не думати більш того, що написано, щоб один перед одним не неслись гордо проти другого.» 1 Коринтян 15:1–4 (переклад Куліша) «Звіщаю ж вам, браттє, благовісте, що я благовістнував вам, котре й прийняли ви, і в котрому встояли, котрим і спасаєтесь, коли памятаєте, яким словом я благовістнував вам, хиба що марно увірували. Бо я передав вам найперш, що й прийняв, що Христос умер за наші гріхи по писанням, і що поховано Його, і що встав третього дня по писанням,» Юди 3 (переклад Куліша) «Любі, стараючись з усією пильністю писати вам про спільне спасеннє, вважав я за конечне написати вам, вговорюючи, щоб боролись за віру, сьвятим раз передану.» Повторення Закону 4:2 (переклад Куліша) «Не прибавите ви до слова, що я заповідаю вам, і не вбавите нічого, пильнуючи заповідей Господа, Бога вашого, що їх заповідаю вам.» Повторення Закону 12:32 (переклад Куліша) «Усе, що заповідаю вам старайтесь сповняти; нічого не причиниш, і нічого не уймеш.» Приповістей 30:6 (переклад Куліша) «Не додавай нічого до слів його, щоб він не доказав тобі твоєї неправди.» Об'явлення 22:18–19 (переклад Куліша) «Сьвідкую ж також кожному, хто слухає словес пророцтва книги сієї: коли хто доложить до сього, доложить йому Бог і пораз, що написані в книзі сій. Коли ж хто уйме від словес книги пророцтва сього, уйме Бог часть його з книги життя, і з города сьвятого, та й з того, що написано в книзі сій.» Іриней, *Проти єресей* I.10.1–2: «Як я вже зауважив, Церква, прийнявши цю проповідь і цю віру, хоч і розсіяна по всьому світу, дбайливо зберігає її, ніби мешкаючи в одному домі. ... Бо хоча мови світу й несхожі, зміст передання один і той самий». (переклад з англійського) III.1.1: «Ми пізнали задум нашого спасіння не від інших, як від тих, через кого Євангеліє дійшло до нас...» (переклад з англійського) Тертулліан, *Про прескрипцію проти єретиків* 21 (ANF 3): «усяке вчення, що згідне з апостольськими церквами — цими матрицями й першоджерелами віри, — слід вважати істиною...» (переклад з англійського тексту ANF 3) Полікарп, *До филип'ян* 7: «Тож, покинувши марнославство багатьох і їхні хибні вчення, повернімося до слова, переданого нам від початку...» (переклад з англійського) Вікентій Леринський, *Commonitorium* 8–9 (NPNF2 11), про Галатів 1:8: «...апостол, користуючись владою свого служіння, виголосив свій присуд із найбільшою суворістю: „Хоч би ми, — каже він, — або ангел з неба благовістив вам інше Євангеліє, ніж те, яке ми вам благовістили, нехай буде проклятий“. ... Отже, проповідувати кафолицьким християнам будь-яке вчення, окрім того, що вони прийняли, ніколи не було дозволено, не дозволено нині й ніколи не буде дозволено; а віддавати анафемі тих, хто проповідує щось інше, ніж те, що прийнято раз назавжди, завжди було обов'язком, є обов'язком нині й завжди буде обов'язком». (переклад з англійського тексту NPNF2 11)

35 Римлян 1:1 (переклад Куліша) «Павел, слуга Ісуса Христа, покликаний апостол, вибраний на благовістуваннє Боже,» Галатів 1:10 (переклад Куліша) «Бо чи людей я тепер впевняю (шукаю), чи Бога? чи людям шукаю вгодити? Бо коли б я ще людям угождав, то не був би слугою Христовим.» 2 Коринтян 4:5 (переклад Куліша) «Бо ми не себе самих проповідуємо, а Христа Ісуса Господа, себе ж самих слугами вашими Ісуса ради.» Дії 20:28 (переклад Куліша) «Тим достерегайте себе і все стадо, в котрому вас Дух сьвятий настановив єпископами, щоб пасти церкву Божу, котру придбав кровю своєю.»

36 1 Коринтян 1:12–13 (переклад Куліша) «...Я Павлів; а я Аполосів; а я Кифин; а я Христів. Хиба поділивсь Христос? хиба Павла розп'ято за вас? або в ім'я Павлове хрестились ви?» 1 Коринтян 3:3–7 (переклад Куліша) «Коли бо між вами зависть та сварня, та незгода, то хиба ж не тілесні ви й хиба не чоловічим робом

ходите? Коли бо каже хто: Я Павлів; другий же: Я Аполосів; то хиба ж не тілесні ви? Хто ж Павел і хто Аполос? Та же ж вони тільки слуги, через котрих ви увірували, і як кому дав Господь. Я посадив, Аполос поливав, Бог же зростив. Тим то ніщо й той, хто садить, і хто поливає, а хто зрощує — Бог.» Івана 10:16 (переклад Куліша) «І інші вівці маю, що не сієї кошари; і тих я мушу привести, й голос мій почують, і буде одно стадо, й один пастир.» Ефесян 2:14–19 (переклад Куліша) «Він бо мир наш, що зробив з обох одно, і розвалив середню перегородню стіну; вражду тілом своїм, закон заповідей наукою обернув у ніщо, щоб з двох зробити собою одного нового чоловіка, роблячи мир, і примирити з Богом обох ув одному тілі хрестом, убивши ворогування на ньому; і прийшовши благовістив мир вам, далеким і близьким, тим що через Його маємо приступ обоє в одному Дусі до Отця. Тим же оце вже ви більш не чужі і захожі, а товариші сьвятим і домашні Божі;» Ефесян 4:4–6 (переклад Куліша) «Одно тіло й один дух, яко ж і покликані в одній надії вашого покликання; один Господь, одна віра, одно хрещення, один Бог і Отець усіх, що над усіма й через усіх і в усіх вас.» Галатів 3:28 (переклад Куліша) «Нема Жидовина, ні Грека; нема невольника, ні вільного; нема мужеського полу, ні женського: усі бо ви одно, в Христі Ісусі.» Колоссян 3:11 (переклад Куліша) «де нема Грека, ні Жидовина, обрізання і необрізання, чужоземця і Скита, невольника й вільного, а все й у всьому Христос.» 1 Послання Климента 47 (ANF 1): «він писав вам про себе самого, і про Кифу, і про Аполлоса, бо вже тоді між вами утворилися партії». (переклад з англійського тексту ANF 1) Ігнатій, *До філадельфійців* 3: «Бо всі, хто Божі та Ісуса Христа, ті й з єпископом». (переклад з англійського тексту ANF 1) Тертуліан, *Про прескрипцію проти єретиків* 20 (ANF 3): «церкви, хоч їх так багато і вони такі великі, становлять лише одну первісну церкву, (засновану) апостолами, від якої вони всі (походять)». (переклад з англійського тексту ANF 3)

37 1 Коринтян 14:40 (переклад Куліша) «Усе нехай поважно та до ладу робить ся.» 1 Коринтян 14:33 (переклад Куліша) «Несть бо Бог безладу, а впокою, як по всіх церквах у сьвятих.» 1 Коринтян 12:28 (переклад Куліша) «І інших поставив Бог у церкві найперш апостолів, вдруге пророків, втретє учителів, потім сили, а там даровання, сцілення, помагання, порядкування, всякі мови.» Дії 6:1–6 (переклад Куліша) «У тії ж дні, як намножилось учеників, було нарікання Єленян на Євреїв, що у щоденному служенню не дбають про вдовиць їх. Прикликавши ж дванайцять (апостоли) громаду учеників, рекли: Не личить нам, покинувши слово Боже, служити при столах. Вигледіть же, брати, сїм мужів із вас доброї слави, повних Духа сьвятого та мудрости, котрих поставимо на сю потріб. Ми ж у молитві і в служенню слова пробувати мем. І вподобалось слово всій громаді; і вибрали Стефана, чоловіка, повного віри і Духа сьвятого, та Филипа, та Прохора, та Никанора, та Тимона, та Пармена, та Миколая, нововірця з Антиохії, котрих поставили перед апостолами, і помолившись положили вони руки на них.» Тита 1:5 (переклад Куліша) «На те zostавив я тебе в Криті, щоб остальне довів до ладу і настановив по всіх городах пресвитерів, як я тобі повелів.» 1 Послання Климента 40 (ANF 1): «не безрозсудно й не безладно, а у визначені часи й години». (переклад з англійського тексту ANF 1)

38 Див. примітку 26.

39 1 Тимофія 2:4 (переклад Куліша) «котрий хоче, щоб усі люде спасли ся і до розуміння правди прийшли.» Івана 8:32 (переклад Куліша) «і зрозумієте правду, й правда визволить вас.» Івана 8:36 (переклад Куліша) «Коли ж Син визволить вас, справді вільними будете.» Івана 14:6 (переклад Куліша) «Рече йому Ісус: Я

дорога й правда, й життє: ніхто не приходить до Отця, як тільки мною.» Івана 17:17 (переклад Куліша)
«Освятити їх правдою Твоею; слово Твоє правда.» 2 Тимофія 2:25 (переклад Куліша) «щоб нагідно навчав
протівних, чи не дасть їм Бог покаяння на зрозумінне правди,» Євреїв 10:26 (переклад Куліша) «Бо коли
ми самохіть грішимо, прийнявши розум правди, то вже не зостаєть ся жертви за гріхи,»